

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr.,
a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 2.

Se prenumără și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se înapoiază.

La

Abonament lunar

pentru Iunie st. v.

— cu prețurile din capul foii —
învită

Administrațiunea diarului „TRIBUNA“.

Cestiunea naționalităților.

IV.

Încercarea de a ne maghiarisa pe noi
Românii e greșită, chiar și fiindcă nu poate
reuși și neputând reuși, trebuie neapărat să ne
înstrăineze de Maghiari, de statul ungar și
în cele din urmă chiar și de casa de Austria,
la care ținem încă atât de mult.

Eată punctul de vedere, din care com-
batem reuniunile de „cultură,” care nu
sunt curat defensive, precum dl prof.
Dr. Concha ar dori să le scie, ci au fost
întemeiate, precum ne spune „Pesti Napló,”
anume în vederea prefăcerii statului ungar
într'unul național maghiar.

Scim prea bine, că le este foarte greu
Maghiarilor să primească punctul nostru
de vedere, ei însă trebuie să aibă abnega-
țiunea de a-l primi și sperăm, că mai cu-
rând ori mai târziu o vor și avea, fiindcă
interesele lor de conservare națională o cer
aceasta.

Înceata stăruință a Germanilor timp de se-
cole, — dice dl profesor Dr. Concha, — îndoitul
atac asupra Ungariei, sub Iosif II și în 1848 în
unire cu Rusia au fost zadarnice; istoria a do-
vedit, că Germanul nu poate să aibă aici con-
ducerea, Românul, Slavul, sunt prea puțini și prea
mai pe jos de noi, ca să poată lua moștenirea
coroanei S-tului Stefan. Sfărîmarea în bucăți a
acestei coroane ori disolvarea ei pe basă federa-
listică e contra intereselor maghiarimii și ale ome-
nirii, căreia nici una dintre naționalitățile ce tră-
iesc aici împreună cu noi nu poate să-i aducă
serviciile, pe care le aducem noi.

Maghiarii nu trebuie să accentueze atât
de adeseori necesitatea conducerii lor în
Ungaria.

Prin număr, prin tradițiuni istorice,
prin bogății, prin cultură și prin destoi-
nicia lor în luptele politice, Maghiarii au
ajuns în adevăr să-și asigureze rolul de
conducători în viața comună a popoarelor
din regatul ungar, și nici nu tăgăduiesc
deocamdată nimeni, că li se cuvine acest rol.

Ar fi însă în interesul țerii și în al
națiunii maghiare îndeosebi, ca concetă-
țenii nostri maghiari să nu treacă simplu
la ordinea zilei, când noi le spunem, că
n'au știut să se folosească de pozițiunea
ce li s'a creat la 1867.

Dl profesor Dr. Concha ne spune, că
Germanii timp de secolii și-au dat silința
de a-și asigura în Ungaria conducerea po-
litică și de a impune popoarelor de aici
cultura lor. Silințele lor au fost zadarnice.

Întrebăm acum: de ce au fost zadar-
nice silințele aceste?

Fiindcă popoarele din regatul ungar
nu erau accesibile pentru germanism, și
de aceea, luptând contra lui, s'au desvoltat
și s'au întărit în conștiința lor națională.

În fruntea acestei lupte s'au aflat Ma-
ghiarii, ba, ceea-ce este foarte important,
în momentele mari singuri Maghiarii au
susținut lupta, pe când celelalte popoare
s'au unit cu Germanii, pe care îi identi-
ficau cu curtea domnitoare.

În urma catastrofei dela 1866 Ma-
ghiarii au ajuns, în sfârșit, să-și asigureze
pozițiunea lor de astăzi. Nu e însă sigură
această pozițiune decât pre un timp oare-
care, și cea mai de căpetenie preocupare
a Maghiarilor ajunși la putere trebuia să

fie, precum a și fost, să-și asigureze
pentru toate împregiurările.

Cum puteau să ajungă la această asi-
gurare a pozițiunii lor?

Fără îndoială numai așa, dacă, întâ-
rindu-se ei înșiși, ar fi făcut totodată, cât
pentru viitor, pentru puțină o unire între
Germania și celelalte popoare din Ungaria.

Nu astfel au voit însă Maghiarii să-și
asigureze pozițiunea. Le părea cu mult
mai comod a dice: Vom nimici pe po-
porele din Ungaria, pentru-ca Germanii
se nu mai poată găsi aliați în țeara noas-
tră, ori dacă nu le vom pute nimici, le
vom împede în desvoltare, le vom slăbi,
pentru-ca alianța lor se nu mai prețu-
ească nimic.

Astăzi nu se mai poate însă lucra în
mijlocul Europei pentru realizarea unui
asemenea plan decât cu multă rezervă,
ear' lucrând cu rezervă, când e vorba de
asemenea planuri, toată lucrarea e zadar-
nică. Maghiarii și-au consumat cele mai
prețioase puteri, și astăzi popoarele nema-
ghiare din Ungaria sunt mai desvoltate
ca la 1848, mai tari în conștiința lor na-
țională și mai dispuse ca ori și când de a
se uni cu Germanii, dacă acestia mai cu-
rând ori mai târziu vor căuta ear' să se
rațione pe ele.

În același timp, Maghiarii ei înșiși
au slăbit.

Ceea-ce i-a susținut pe Maghiari față
cu Germanii și ne susține pe noi față cu
Maghiarii e pronunțarea caracterului na-
țional în toate formele vieții sociale și forța
morală, pe care o are un popor, când s'a
stabilit odată în conștiința publică prin-
cipiul, că este un miserabil acela, care se
lapedă de neamul seu. Înainte de 1848
și până la 1867 Maghiarul ținea orbesce
la tot ceea-ce este specific maghiar în port,
în deprinderi, în obiceiuri, în genere în
manifestările culturale, și nu era pentru
el mai mare insultă decât să i se arunce
în față cuvântul „Pecsovics.”

Ajungând odată la putere, Maghiarii
au suferit să le fie luată această forță
morală.

Era un lucru firesc, ca nemaghiarii,
care voiau să parvie, să măgulească
slăbiciunile maghiare, să se declare și ei
Maghiari, să se pretindă chiar mai Ma-
ghiar ca Maghiarii și să-și acopere ru-
șinea, făcând un merit din ceea-ce după
conștiința publică maghiară era o crimă.
Maghiarii au tolerat-o aceasta, sentimentul
lor public nu s'a revoltat contra acestor
parveniți, care voiau să deie ei direcțiunea
în lucrarea națiunii maghiare.

Astfel încetul cu încetul s'a stabilit
în conștiința publică maghiară, că nu
este o crimă, ci un merit, dacă după
timp și împregiurări un om se lapedă de
neamul seu și renegă pe părinții sei.

E bine aceasta câtă vreme națiunea
maghiară stăpânește, rău însă, foarte rău
are să fie după-ace stăpânirea va fi deve-
nit mai puțin exclusivă.

Aceasta cu atât mai virtos, cu cât
în timp de douăzeci de ani națiunea ma-
ghiară a devenit foarte accesibilă pentru
germanism.

Oamenii, care s'au declarat în timpul
acesta Maghiari, nu sunt asimilați, ci din
contră ei asimilează.

O viață îngrijare ne cuprinde, când
aruncăm o privire peste viața actuală
a națiunii maghiare și vedem, că pretu-
tindenea Maghiarii adevărați sunt aproape
cu deservire excluși dela conducerea lu-
crării comune.

S'au făcut, ce-i drept, progrese în-
semnate pe toate terenele vieții comune,
dar' aceste progrese nu sunt realizate de
Maghiari, ci de nemaghiarii, care se pre-
tind Maghiari. Mai nainte sentimentul
public maghiar se revolta, dacă un Ma-
ghiar voia să introducă în viața etică
maghiară spiritul ori gustul german;
astăzi străinul pretins maghiar își câștigă
merite și face carieră splendidă propagând
spiritul german în mijlocul națiunii ma-
ghiare.

Astfel actuala cultură „maghiară” nu
mai e decât foarte puțin specific maghiară,
ea pierde din ce în ce mai mult farmecul
și valoarea etică, pe care nu poate să i
le de decât caracterul individual; în ac-
tuală fașă a vieții sale poporul maghiar
nu s'a desvoltat, ci s'a mărginit a primi
în el formele culturale germane, devenind
încetul cu încetul un fel de degenerare
culturală a Germanilor. Și dacă tot astfel
se va urma, dacă tot străinii preținși ma-
ghiar vor conduce lucrarea literară, scien-
tifică, artistică și în genere lucrarea etică
a Maghiarilor, în curând Maghiarul ade-
vărat se va simți străin în mijlocul po-
porului seu.

Să-și tragă Maghiarii ei înșiși seamă
cu starea lor actuală.

Nu s'au rupt oare toate firele în
viața lor? mai e viața lor de astăzi con-
tinuarea călei de mai nainte? Generați-
unile actuale mai sunt ele oare capabile
de a duce mai departe lucrarea celor
stînse?

Petőfy, Arany Iános, Eötvös, Iosika,
Vas Gereben și chiar Iokai sunt oamenii,
care au creat cea mai frumoasă epocă în
viața poporului maghiar: cine urmează după
dînșii?

Sunt în mijlocul națiunii maghiare
destui oameni, care înțeleg ce voim să
dicem: n'au decât să fie cu luare aminte,
și să-și deie seamă, dacă avem ori nu
dreptate.

Naționalitatea nu consistă nici în fond,
nici în tendență, ci în formă, și Petőfy
e maghiar — nu pentru-că a cântat „Tal-
pra magyar . . .”, nici pentru-că ne încântă
prin pastelurile lui din viața poporului
maghiar, ci pentru-că poezia lui ne înfă-
țișează felul de a vedea și de a simți al
Maghiarului. Aceasta îi dă valoare uni-
versală, în aceasta consistă farmecul lui:
trebuia să existe un popor maghiar pus
pe șesul Țerii-ungurești, pentru-ca un om
de geniu, eșit din mijlocul acestui popor
și identificându-se cu el, să poată produce
ceea ce a produs Petőfy, și în genere
generațiunea, din care el face parte. Pe-
tőfy nu e însă decât prima manifestare
mai strălucită în viața poporului maghiar,
un fel de promisiune frumoasă ce i se
face lumii europene din partea Maghiari-
lor. Pentru-ca să se îplinească această
promisiune trebuiau să lucreze mai multe
generațiuni în aceeași direcțiune, Petőfy
trebuia să aibă un urmaș mai presus de
el și acesta altul, care se înalță la per-
fecțiunea formelor în felul maghiar.

E frumoasă madonna Sixtină, dar'
frumoasă e și madonna lui Holbein. Unora
le va plăce una, altora alta mai mult,
ear' alții vor pune poate mai presus pe
a lui Murillo, dar' frumoase sunt toate trei
pentru ori-și-cine, și Raffaello n'ar fi putut
să creeze ceea-ce a creat Holbein, nici
Murillo ceea-ce a creat Raffaello. Căci
toate trei sunt rezultate ale unei desvol-
tări îndelungate, în Philippo Lippi ni se
anunță Raffaello.

Ei bine, poporul maghiar a anunțat
prin Petőfy o epocă de înălțare etică, dar'
nu s'a ținut de vorbă, căci a încetat a
lucra în direcțiunea indicată de el, nu i-a
dat urmași, ci s'a lăsat să fie împins în o
direcțiune străină de firea lui, în care el
însuși nu poate să producă nimic de va-
loarea universală.

Străinii, cari astăzi s'au impus drept
purători ai culturii maghiare, au stins ori
vor stinge în curând viața plină de farmec
pe care a întemeiat-o generațiunea dela
1848, dacă nu se va deștepta cât mai
curând o reacțiune în sens specific maghiar.
Căci întocmai precum corporațiunile lui
Brahms pe motive naționale maghiare sunt
specimene mai mult ori mai puțin fidele
de musică maghiară, dar' nu o desvoltare
a ei, tot astfel și străinii, care se pretind
maghiari, nu pot contribui la desvoltarea
etică a Maghiarilor, și tot ceea ce adaugă
dela ei este o falsificare a spiritului ma-
ghiar, întreaga desvoltare realizată prin-
tr'înșii este o înstrăinare. În același timp,
puși în mijlocul unui popor, cu care nu
se pot identifica, ei devin mai mult ori
mai puțin incapabili de a produce, întoc-
mai precum incapabili sunt și Maghiarii
adevărați de a produce în direcțiunea
împusă de dînșii. Lenau a fost un în-
semnat poet german, și dacă ar fi vrut
să facă poezie maghiară, ar fi rămas unul
dintre poeții maghiari puțin gustați. Tot
astfel, — se ni se ierte comparațiunea,
— dl Grigorie Moldovan ar fi ajuns poate
un scrietor român de oare-care valoare, a
rămas însă un diletant fără de nici o
valoare, care crează producții literare ro-
mâne în limba maghiară, pentru un pu-
blic, care nu le poate gusta fără ca să-și
strice gustul seu propriu, și care numai
pentru tendența lor sunt — nu prețuite,
ci plătite.

Dela 1876 încoace națiunea maghiară
nu se desvoaltă, ci se leapedă încetul cu
încetul de trecutul ei, nu asimilează, ci
devine ea însăși din zi în zi tot mai
accesibilă pentru germanism și tot mai in-
capabilă dela a-și da nota caracteristică
în viața popoarelor din Europa.

Și de aceea se înșală amarnic dl
profesor Dr. Concha, dacă crede în ade-
văr, că națiunea maghiară poate să-i aducă
omenirii servicii mai mari ca alte popoare
din Ungaria.

Politicesce Maghiarii nu aduc servicii,
fiindcă urmărind scopuri nerealizabile, ne
împing spre un cataclism social, — po-
liticesce ei sunt un ferment periculos,
ear nu un chiag pentru stabilirea ordi-
nei sociale.

Eticesce ei s'au dovedit prea slabi în
conștiința lor națională, pentru-ca să poată
lua cu propria lor individualitate
parte la lucrarea popoarelor europene.

Dl Francisc Pulszky, un străin „ma-
ghiarisat,” nu s'a sfiit, sunt acum câteva
săptămâni, a susținut, că jumătatea cea mai
mare din expositiunea „națională maghiară”
e semitică, ear' restul german, că rasa ma-
ghiară nu are aptitudini și că în Ungaria
nu e vorba de „maghiarisare,” ci de
„ungurizare,” ceea-ce este identic cu
desnaționalizarea Maghiarilor, prin elemen-
tele, pe care le admit la conducerea vieții
lor naționale.

Maghiarii nici că s'au desvoltat, nici
prețul adânc cuprins în ei. Căci nu ei înșiși își
pot da seama de valoarea etică a culturii
publice, ci oamenii străini, care au ajuns a vorbi în
numele lor, și de a se fi putut identifica

dacă Bajza s'ar reivi astăzi în mijlocul națiunii maghiare, el nu ar pute s'o cunoască, atât de mult s'a deprins a-și căuta gloria în străinii doritori de a parveni măgulind slăbiciunile unui popor, ce însuși a renunțat par'că de a-și mai da nota individuală în lucrarea omenirii.

Nu ne încântă pe noi, ci mai virtos ne umple de îngrijire această decadentă a spiritului public maghiar, căci interesele noastre de conservare națională cer, ca națiunea maghiară să-și păstreze individualitatea și forța de rezistență, fiindcă numai astfel va pute să înțeleagă cu timpul, că numai în unire cu noi se va pute susține în mijlocul acestei lumi pentru ea chiar mai străină, ca pentru noi.

Revistă politică

Sibiu, 1 Iunie st. v.

Ministrul ungar de culte și instrucțiune Trefort a trimis la toate autoritățile bisericești și comitetele municipale o ordinațiune cu privire la articolul de lege XVIII din anul 1879, prin care se ordonează instrucțiunea obligatorie a limbii maghiare în școli. Ordinațiunea aceasta dispune, că expirând deja termenul acordat prin lege, toate acele puteri didactice, cari și-au primit diploma în 30 Iunie 1882, se vor alunga din postul lor, dacă nu și-au însușit până acum limba maghiară în acea măsură, ca să poată fi în stare a o propune. Tot aceea se dispune și în privința acelor învățători, cari au fost cualificați între 1872 și 1881 și de atunci încocoaci nu au învățat încă ungurește. Acestor din urmă însă se va mai acorda încă un termen de un an.

În limba poporului astfel de ordinațiuni se numesc plăcinte, și cu astfel de plăcinte ne tractează mereu guvernul ungar. Acolo e exmisul ministerial în cestiunea milei împărătesci, aci e ordinațiunea în privința învățătorilor, câte și mai câte au premers acestora și Dumnezeu scie câte vor mai urma de aci înainte.

„Ordinațiunea aceasta — dice „P. N.“ — va produce ici și colo, și mai cu seamă în districtele naționalităților oare-care resens; pentru aceste însă noi nu ne vom face capul călindar. Aceluia, care ține că Germania sau Daco-România e patria sa, acelaia înzadar explicăm, că în Ungaria limba maghiară e limba statului și că învățarea acesteia stă în interesul fiecăruia. Pe ministru îl rugăm numai de una, și anume să se îngrijească de executarea strictă a acestei ordinațiuni și să-și țină de fală, că își poate împlini o datorință deamă de toată recunoștința prin aceea, că răspundesc între popor limba maghiară.”

Cei dela „P. N.“ o știu prea bine, că astfel de șicanări cu limba maghiară vor produce resens, și se tem de asta

întocmai ca cineva, care făcând un lucru rău, se teme de judecata oamenilor.

Crisa ministerială din Anglia preocupă astăzi toată lumea. Scirile cele mai nouă ne spun, că conservatorii s'au declarat a fi înclinați să iee eventual în mână frânele guvernării. Dacă acestia, ceea-ce e mai probabil, vor ajunge la cârmă, atunci și relațiunile Angliei cu celelalte puteri vor ave să se schimbe. Pentru că deși înțelegerea cu Rusia în cestiunea afghană e aproape efectuită, o trăgănare a terminării negocierilor anglo-ruse încă tot nu e exclusă, și dacă se adevăresc comunicările diarului „National-Zeitung“, în urma cărora Rusia ar pretinde din nou Zulficarul și Merudșacul, aceasta ar fi o pretențiune căreia, afară de Mr. Gladstone, abia se va mai afla în Anglia diplomat să-și satisfacă, și aceasta cu atât mai virtos, cu cât în Rusia nu se mai face nici un secret din aceea, că o regulare a graniței, aibă ea ce rezultate va ave, nu va fi de nici o importanță pentru rapoartele de aci înainte ale Rusiei cu Anglia. Din enunțările foilor guvernamentale rusesci e altcum destul de evident, cât preț se pune în Rusia pe prietinia anglo-afghană și pe negocierile relativ la granița din Asia-centrală. Rusia voiesce, ca fruntariile ei din Asia-centrală să se mărginească imediat cu India. Evenimentele politice din Londra vor contribui în măsură mare la aceea, ca de aci înainte Rusia să insiste și mai tare prelungă hotărârile sale, și mai curând se va încuragia pentru o acțiune energică, decât să cedeze.

Schimbarea cabinetului englez poate influența și asupra cestiunii egiptene; Deoarece conservatorii nu numai că au combătut politica fără de înțele și inadmisibilă a dlui Gladstone, ci și-au validat chiar și unele propuneri pozitive în contra aceleia. Până când dl Gladstone își dă toate silințele, ca afacerea egipteană să se privească măcar pe jumătate de o afacere europeană, conservativii ținneau și țin și astăzi că Anglia trebuie să ocupe în Egipt o pozițiune domnitoare.

În Londra circulează o mulțime de versiuni despre noul cabinet; conservativul Nordcote se fie premier, Salisbury ministru de externe și Hicks-Beach cancelar de tesaur. Worms se fie secretar de stat în ministerul de externe, ear Lordul Churchill secretar de stat pentru India. Celelalte locuri se vor ocupa decătră colegii de odinioară ai lordului Beaconsfield.

Cestiunea Tonkingului e rezolvată. Pacea între Franția și China s'a încheiat și presidiul republicei franceze a felicitat în zilele acestea pe șeful cabinetului dl Brisson și pe ministrul de externe Freycinet pentru acest succes.

Limba maghiară în școlile poporale.

Reproducem în traducere cea mai nouă ordinațiune a ministrului Trefort adresată inspectorilor reg. de școli:

Articolul de lege XVIII din 1879 a dispus instruirea obligatorie a limbii maghiare în toate școlile poporale și deși am ordonat de repetate ori executarea punctuoasă a amintitului articol de lege la instituirea învățătorilor și la susținerea limbii maghiare în planul de învățământ, totuși susținerii școlilor foarte adeseori desconsideră dispozițiunile legii exprese.

Făcându-i pe inspectorii reg. de școli din nou atenți la ordinațiunile mele de mai nainte și cu deosebire la singuraticile puncte ale „Regulamentului“ de sub nr. 17.284 dela 29 Iunie 1879 privitor la executarea articolului de lege XVIII din 1879, — dispun totodată următoarele:

1. Trecând termenii prefipți în articolul de lege XVIII din 1879 §§ 2 și 3, declar prin aceasta de nevalide și de nula, ca o dispoziție contrară §-lui 2 al legii, toate alegerile de învățători ordinari, ajutători sau suplenți, cari au dobândit dela 30 Iunie 1882 încoaci atestate de cualificațiune prelungă toate că nu și-au însușit limba maghiară în vorbire și scriere într'a-tată, încât să o poată propune în școlile poporale sau care au terminat pe calea privată, ori la institut în 1882 cursul de pedagogică și nu sunt capaci a propune limba maghiară.

2. De asemenea e nevalidă în înțelesul art. XVIII din 1879 § 3 și instituirea de învățători ordinari, ajutători sau suplenți dela 1883 încoaci a acelor indiviți cari nu sunt capaci a propune limba maghiară și au câștigat aplicare în astfel de comune, unde locuiesc Maghiari și nemaghiari, mestecați, sau dacă dela 1879 până la 1883 în astfel de comune la ocuparea stațiunilor de învățători, cu delăturarea celor ce știu limba maghiară, s'au aplicat de învățători indiviți necapaci de a propune limba maghiară.

3. Mai departe e nevalidă și nula instituirea ca învățători a acelor indiviți, cari au terminat cursul pedagogic dela 1872—1881 și nu sunt capaci de a propune limba maghiară în școlile poporale și cari în contra dispozițiunilor §-lui 3 nu s'au născut a-și însuși limba maghiară și n'au depus examenul de cualificațiune din limba maghiară.

Dacă respectivul învățător ar fi în stare a depune acest examen și s'ar îndatori a-l depune, atunci permit ca spre acest scop să i-se dea un termen de un an; la dincontră poate rămâne în funcțiunea sa numai în acel caz excepțional, dacă pentru suplinirea lui se va aplica un învățător deplin cualificat.

Prelungă acei învățători, cari au terminat cursul pedagogic înainte de a. 1872 și au obținut diplomă de cualificațiune dar' nu sunt capaci de a propune în școlile poporale limba maghiară, să de a se aplica și învățători cualificați în limba maghiară.

4. Pentru puțința executării cât mai punctuoase a dispozițiilor art. de lege XVIII din 1879, inspectorul reg. de școli poate cere documentele necesare și respective copia acestora pe calea autorității școlare dela învățătorul din cestiune.

E îndreptățit la aceasta cu atât mai virtos cu cât în înțelesul art. de lege XXXII din 1875 învățătorii fiind îndatorați a se înscrie la institutul regnicolar de pensiune, documentele lor se cer și pentru stăvirea îndreptățirii lor de a fi suscepuți acleia și pentru dobândirea convicțiunii că oare posedă învățătorul condițiunile prescise în cualificațiunea din art. de lege XVIII din 1879.

Precum e obligat inspectorul reg. a-și câștiga imediat documentele cerute în sensul ordinațiunii de ddo 4 Iunie 1875 pentru susținerea în institutul de pensiune, întocmai e dator a cere și aceste documente.

5. Câștigându-și pe basa acestora cunoscința despre cualificațiunea învățătorilor din școlile nemaghiare sau dela școlile mixte maghiare și nemaghiare, într' un cât există unul dintre casurile cuprinse în punctele 1, 2 și 3, inspectorul reg. de școli încunoscîtează despre aceasta pe autoritatea școlară supremă, o recercă din nou ca să ocupe postul de învățător și îmi raportează despre aceasta.

Privitor la cualificațiunea în limba maghiară a învățătorilor adaug că aceea servește numai ca un supplement la cualificațiunea cerută în § 133 din artic. de lege XXXVIII din 1868.

6. Față cu școlile private care nu corespund §-lui 5 al articolului de lege XVIII e a se procede strict conform §-lui 6 punctul 4 al acestei legi.

7. În înțelesul § 6 punct 2 din art. de lege XVIII din anul 1879 inspectorul reg. de școli, cerând planul de învățământ al școlilor poporale, va examina dacă limba maghiară e suscepută în acesta în mod corespunzător legii și va grijă despre modul de propunere al limbii maghiare în școli. Deoarece însă pentru școlile poporale nemaghiare am statorit planul de învățământ și l'am trimis la timpul seu autorităților competente, inspectorul reg. de școli va observa dacă planurile de învățământ ale școlilor poporale s'au întocmit conform §-lui 4 al art. de lege XVIII din 1879.

8. Inspectorul reg. de școli va procede față cu preparandiile nemaghiare în înțelesul §§-lor 1 și 2 ai legii și amăsurați părții a doua a „Regulamentului“, avînd a așterne despre experiențele făcute arătare.

În înțelesul § 6 p. 1 al art. de lege XVIII din 1879 sînt nevalide toate acele diplome de cualificațiune, cari s'au eliberat la preparandiile nemaghiare dela 30 Iunie 1882 încoaci fără de a fi subscrise de inspectorul reg. de școli sau substitutul seu și în general în înțelesul § lui 2 sînt nevalide toate diplomele, cari sau dat dela acel timp încoaci indiviților ce nu și-au însușit limba maghiară în scris și vorbire într' atată, încât să o poată propune în școlile poporale.

Foița „Tribunei“.

Bunica

de Bojena Němcová,
tradusă din limba boemă
de Prof. Dr. Urban Iarnik.
(Urmare.)

„Așa vorbea Zuranca totdeauna. Odată mă duse și în odaia lui; de când sînt pe lume, n'am vădut atâtea cărți câte erau acolo grămădite ca nisce stângini de lemne. Ean vedeti, Madlenko, îmi tot spunea, bătrânul ăla al nostru le are toate aceste în cap; mă mir, cum n'a nebunit de ele până acum. Asta e cum o veți. Dacă n'aș fi eu, să îl păzesc ca pe un copil mic, Dumnezeu scie, ce s'ar alege de el; eu trebuie să mă pricep la toate, el nu se pricepe la nimic decăt la hărtoagele lui. Și o sfîntă răbdare cată să ai cu el. Ei bine, câte odată îl și strig, ca și cum l-ar fi fost mușcat de călcă, așa încât mi se face că odată trebuie să fie și poți scoate la capăt cu Madlenko, era în odaia lui și țesături de pălărie veche și gândiți care,

că îmi era slobod să mă apropiu cu o mătură? De loc. Mă gândiam deci: o să te pîndesc eu; de el ce-mi pasă, dară îmi era de reputația mea; a mea era rușinea, dacă cineva intra la el și vedea rînduiala aceea. Într'o zi m'am rugat de un domn cunoscut, cu care el mai bucuroso petrecea, să-l oprească, și într'aceste toate pretutindenea le-am spălat, toate le-am măturat, așa încât arăta a locuință de om. Și vedeti, Madlenko, ce om! nici nu-și dete seamă, că e spălat, până a treia zi. Atuncia ci-că-i se părea, că e mai luminos în odaia — bată-l să-l bată! Cum se nu fie mai luminos. Așa trebuie să ști, cum se te porți cu asemenea oameni ciudați.”

„De câte ori eu veniam la dînsa sau ea venia la noi, avea de ce să se plîngă de bătrânul, dară pentru lumea întreagă nu s'ar fi fost despărțit de el. Odată însă îi făcu mare frică. Se dusesse și atunci la plimbare și cată să se întâlnească cu acel cunoscut al seu, care era pe drum înspre munții urieși. Îi oferi, să meargă cu el, că se va întoarce în curînd, și dragul meu domn merse cu el așa cum era. — Zuranca așteaptă, așteaptă, domnul nu vine. Veni noaptea, el nicăiri. Aleargă la noi de tot spăriată, plîngea, și avurăm destul de lucru cu ea. Numai dimineața află, că a plecat; atunci

se supără și-l blăstema așa, încât te lua groaza. Mai a șesa zi sosi, și ea în fie-care zi îi făcea prînz și cină. — Când el sosi acasă, ea dete fuga la noi și spuse: Ean, vedeti, când m'am apucat de el, îmi dișe: „Ei bine, ei bine, nu striga, m'am dus la plimbare și m'am oprit pe Snejca; de aia n'am putut să vin îndată?”

„Odată ne aduse câte-va cărți și dișe, că acestea le scrisese bătrînul ei, să le cetim. Răposatul meu Gheorghe era bun cetitor; cetia dar', noi de loc nu pricepeam, toate acestea erau prea învățate. Dară Zuranca spunea: „Ei bine, se plătesc se-și rupă capul cu asta!” Dară oamenii din oraș tot îl aveau în cinste mare și fie-care dișea, că mintea lui nici de priceput nu este.”

„Eu sînt tocmai ca Zuranca aia,” dișe Kristla; „nu-mi pasă de loc de învățatură, dacă nu pot s'o pricep. Când aud cîntînd frumos și pe voi, bunice, povestind, asta îmi place mai bine decăt ori-ce tălcuire. — Dar' ați audit oare cîntecul, ce l'a făcut Barla din Măgura-Roșie?”

„Fată dragă, mie nu-mi mai intră în cap cîntecul cele lumesci, nici nu prea îmi pasă de ele; vremurile, când am alergat o bucată de drum pentru un cîntec, au trecut, acum nu mai cînt decăt cele bisericești, de ale mele,” dișe bunica.

„Cum este, Kristlo?” întrebă Mărioara și Barunca.

„Ean' așteptați, că o să vi-o spun s'o învățați, grăi ea și începe: „Păsăruica ce dișe când pe stejar șede?”

„Asta, Kristinco, caută să-mi-l cânti aji, când vom veni la voi,” dișe Mila întorcîndu-se în căruță.

Și de două ori. Eram la claca stăpînilor de greblat; venise și Barla și când ne odihnim pe sub coastă, Anuța Tichanek îi dișe „Barlo, fă-ne un cîntecel!” — Barla se gândi puțin, apoi zîmbi și încep să cînte: Păsăruica ce dișe, când pe stejar șede? Ce fată are iubita, că tot galbenă este!

Anica însă mai, mai se necăji pentru asta, gândia, că e făcut pe dînsa; și știți că-l are pe Tomșa, că e logodnică. Dar' Barla abia băga de seamă, căt se clipești odată, făcu un al doilea vers ca s'o împace: Taci, păsăruica, taci, minți de, adevărul nu spui, că și eu am un băiat, și tot roșie rămân? — Ne plăcu destul și destul melodia aleasă de el pentru cîntece era și ea frumoasă, că-ți era drag s'o asculti. Fetele din Iernov o să o asculte și s'o învețe, ele n'o cunosc încă,” — adause Kristla. (Va urma.)

9. Institutele de învățământ populare, care nu corespund în privința planului de învățământ, a calificărilor învățătorilor sau a rezultatului propunerii limbii maghiare art. XVIII din 1879, acele nu pot satisface legii și sunt de a se lua dispoziții grabnice pentru suplinirea defectelor.

Sunt de a se face aceste dispoziții astfel ca să se suplinească defectele și să se poată începe prelegerea pe anul viitor școl. 1885/6.

Dacă nu s'ar face nimic pentru suplinirea defectelor, atunci în înțelesul p. 3. al art. de lege XVIII din 1879 se va ordona numai decât contribuția de 5% pentru școli.

Învățătorii cari nu sunt cetățeni ungari, sunt obligați a se încetățeni; întocmai cei ce au obținut calificățiunea în străinătate sunt datori a-și nostrifica diploma

Documente privitoare la ajutorul de stat de 25,000 fl. al Arhidiecesei gr.-or. transilvane.

(Urmare.)

Statutul provocat în raportul consistorial este următorul:

Szabályzat

az erdélyi gör.-keleti román metropolia lelkészei és egyházközségei részére adandó államsegélyek miként leendő kiosztása tárgyában.

Az államköltségvetésben a gör.-keleti vallásnak egyházi céljaira évente felvételni szokott javadalomból 25.000 fl. és apost. kir. Felségének 1861 évi Május 29-én és illetve 1875 évi Szeptember 22-én kelt legfelsőbb elhatározásai alapján, az erdélyi gör.-keleti román metropolia részére kijáró 25,000 frt, melyből azonban 1000 frt a papnővelde fenntartására állandó segélyképp kifizetésre fordítandó ezután is.

Az érsek metropolita a főegyház tartozó egyházközségeket és lelkészeket minden év Január hó első napjában körlevélileg felhívja hogy az alábbi felsorolt adatokkal felszerelendő segély kérvényeket minden év Julius hó végeig közvetlenül a vallás és közoktatásügyi m. kir. ministeriumnál nyújtsák be.

Az elkészített, vagy nem a nevezett ministeriumnál benyújtott segélykérvények csak a következő évi államsegély kiosztásánál, vagy esetleg épen nem fognak figyelembe vétetni.

Ha a beérkező kérvények alapján a rendelkezésre álló 24,000 frtnyi segély összeg teljesen ki nem merítenék akár elegendő számú folyamodók hiánya, akár más okok miatt: az esetben a fennmaradó összeg az év végén a metropolia egyéb egyházi szükségére fog fordítottatni a m. kir. vallás és közoktatásügyi ministerium által az érsek metropolita meghallgatása mellett.

A segély kérvények következőképp szereplendők fel:

I. Az egyházközség folyamodványai.

a) ha a segély egyházi építkezésekre kérések: csatolandók 1. a szándékolt építkezés részletes leírása; 2. az építkezéshez megkívántató költségek kimutatása; 3. a netán már létező építkezési alapok és a kivetendő községi hozzájárulások, vagy egyéb segéd források kijelölése, mind három kimutatásnak a ker. esperes általi igazolása; — végre 4. az építkezés szükségeségének a járási szolgabírói hivatal általi igazolása;

b) ha a segély templomi felszerelésre kérések: részletes megjelölése a beszerezni kívánt tárgyaknak és a jelenleg létező felszerelés leltára, a területi esperes véleményezése.

II. Ha a segély a lelkészek által kérelmezett: a folyamodványban előadandó a folyamodó neve, születési és pappá avatási éve, tanulmányai, nyelvismerete, nős vagy nőtlen állapota, gyermekeinek száma s ezek miképp el látása, vagy iskoláztatása, papi jövedelmeinek el sorolása, annak megemlítése, hogy van e magán vagyona? el van e látva illendő papi öltö nyel és a szükséges kézi könyvekkel? végre felsorolandók azon különös körülmények vagy érdemek, a melyeknél fogva a segélyre magát érdemesnek véli.

A ministeriumhoz beérkező folyamodványok a benyújtási határidő lejártá után átvetetnek az érsek metropolitához oly felhívással, hogy a folyamodók folyamodványait az egyházmegyei tanács meghallgatása mellett egyenként tárgyalás alá vegye s ennek alapján sorrendű kiosztási tervet készítessen, melyben úgy az

egyes folyamodók érdemei, mint a részükre javasolt összeg iránt a kiosztási terv „Iegyzet” rovatában röviden, de indokoltan nyilatkozzék, valamint azon okokat is említse meg, a melyeknél fogva valamelyik folyamodó a segélyre netán érdemtelen volna.

Az egyházközségek folyamodványai külön tervzetbe foglalandók. A segélyösszegek javaslatba hozatalánál az egyházközségeket illetőleg, a valósággal felmerült és az egyházközségi tagok, vagy a netán meglevő segéd források által nem fedezhető szükségletekre az építkezéseknél takarékoság lehető szemmel tartásával, — a lelkészeknél pedig a lelkeszi javadalom csekély volta mellett a magasabb erkölcsi és tudományos képzettségre és a népnevelés ténen kifejtett buzgalomra különös tekintet fordítandó.

Az érsek metropolita a hozzá leküldött folyamodványokat az elkészítendő és általa aláírandó sorrendi tervzettel, valamint a folyamodványok tárgyalása alkalmával netán még beszerzett pótadatokkal együtt, minden év Oktober hó 31-ik napjáig a vallás és közoktatási ministerhez a tanácskozási jegyzőkönyv másolatának csatolása mellett jelentés kíséretében felterjeszti.

A segélyezésben csak is a tényleges lelkipásztorkodásban foglalkozó esperesek és alsóbb rendű lelkészek részesülhetnek és csakis egy ezimen, — az évi segélyösszeg az esperesek részére legfőlebb 200 frtban, az alsóbb rendű lelkészeket illetőleg legfőlebb 100 frtban állapítottatik meg, de 50 frtnál kisebb összeg sem adhatik.

A minister nincs kötve a metropolita által felterjesztett javaslatához sem a személyeket illetőleg, hanem azt saját belátása szerint módosíthatja.

Ha a minister jónak látja: a segélyzettek névlajstromát a hivatalos lapban is közzététeti.

Minden engedélyezett segély a vallás és közoktatásügyi minister utalványra folytán az illető adóhivatal által szabályszerűen bélyeges nyugtájára a segélyzettek közvetlenül fizetetik ki.

Ő cs. és apost. kir. Felségének 1883 évi December hó 15-én Gődöllön kelt legf. elhatározásával, legkevésbésem a jóváhagyott.

Kelt Budapest, 1884 évi Január hó 18-én.

Trefort s. k. *)

*) In traducere românească:

Statut

in cauza modului de împărțire a ajutorului de stat, ce se dă pe seama preoților și comunelor bisericesti din metropolia gr.-or. română a Transilvaniei.

Pe baza decisiunilor Maiestății Sale c. și reg. ap. din 29 Maiu 1861, respective din 22 Septembrie 1875, dotațiunea de 25,000 fl., ce se vine pentru metropolia gr.-or. română transilvană, și care se votează în tot anul în bugetul statului spre scopuri bisericesti, este a se întrebuința și în viitor pentru biserică și pentru preoți, afară de 1000 fl., cari se vor separa ca o subvențiune permanentă pentru susținerea seminarului teologic.

„Archiepiscopul și Metropolitul provoacă prin circular comunele și preoții arhidiecesei în fiecare an în zilele prime ale lunii lui Ianuarie, ca să-și înainteze petițiunile lor instruite cu datele mai jos înscrise, în fiecare an până la finea lunii lui Iulie de-a dreptul la ministerul r. ung. de culte și instrucțiune publică.

„Petițiunile venite mai târziu, sau care nu s'au înaintat la minister se vor considera numai când se va împărți dotațiunea în anul următor, sau eventual nu se vor lua de loc în considerare.

„Dacă cumva pe baza petițiunilor întrate, suma disponibilă de 24,000 fl. nu s'ar pute împărți întreagă sau din cauză, că nu s'au insinuat destui concurenți, sau din alte cauze, suma ce ar rămâne atunci cu finea anului se va întrebuința prin ministerul r. ung. de culte și instrucțiune publică, după ce va fi ascultat și arhiepiscopul-metropolitul, pentru alte trebuințe ale metropoliei.

„Petițiunile trebuie să se facă în modul următor:

„I. Petițiunile comunelor bisericesti:

a) dacă ajutorul se cere pentru zidire de biserică, sunt a se alătura: 1. Descrierea detaliată a intenționatei zidiri. 2. Preliminarul speșelor necesare pentru zidire. 3. Capitalul ce-l are poate la dispoziție, și arătarea sumei ce ar eși din contribuțiuni comunale sau din alte izvoare; toate trei conspectele să fie întărite de protopresbiterul tractual. 4. Adevărarea din partea preturei despre necesitatea construirii bisericii;

b) când se cere ajutorul pentru înfrumusețarea bisericii: însemnarea detaliată a obiectelor necesare și inventarul înzestrării prezente și opiniunea protopresbiterului tractual.

„II. Când vor cere ajutor preoții: în petițiune să se arete numele petentului, anul nașterii și al sfințirii sale, studiile sale și că ce limbi vorbesce, e căsătorit sau necăsătorit, numărul copiilor și modul cum sunt așezați, sau ce școli cercetează, înșirarea veniturilor parohiale, și dacă are avere privată, îmbrăcăminte cuviincioasă preoțească, manualele recurate, în urmă sunt de a se înșira împrejurările particulare și meritele, pe baza cărora se consideră a fi demn de ajutor.

„Petițiunile întrate la minister, după expirarea termenului se vor trimite la arhiepiscopul-metropolit cu acea provocare, ca ascultând și consistorul să iee fiecare petițiune la pertractare și să facă un proiect de împărțire în

Cronică.

Anton Baron de Schönfeld. dl comandant de corp din Transilvania, își serbează astăzi ziua onomastică. Ieri seara, ca în pre-seara onomastică a arangiat corpul ofițierilor din Sibiu în pavilionul de sticlă din grădina „Hermann” un banchet solemn în onoarea Excelenței Sale, comandantului de corp. Cu prilejul acesta mareșalul-locotenent dl Machek a felicitat pe Excelența sa în numele trupelor corpului de armată Nr. 12, la care Excelența Sa i-a răspuns printr-o vorbire mai lungă și prin un: „să trăiască trupele, cari domiciliază în Transilvania cea frumoasă!”

Ajutor de stat. Biserica gr.-cat. din H.-Giurtelec a primit pentru scopul reparării la stăruința preotului de acolo Nicolau Pop un ajutor de 200 fl. dela stat.

Desertori austriaci în armata rusească. Din Petersburg i se telegrafează diarului „Przegłond”, că „Odeskiy Vjestnik” comunică, cumcă sub locotenentul dela regimentul de inf. 62 George Skrynovici (născut în Cattaro) dimpreună cu doi husari din Transilvania cu numele George Murgo și Nabo Nanzeu s'au predat sentinei dela granița rusească. Motivul desertării se fi fost acela, că fiind ei Slavi și gr.-orientali ar fi fost reu tractați decâtă autoritățile militare austriace. Ei s'au declarat, că sunt gata de a intra în armata rusească, și până una alta sunt internați în Chotim, unde autoritățile se poartă cu ei în modul cel mai prevenitor.

Kleeberg-Marlin. Sosirea actelor se așteaptă pe astăzi, și în cazul acesta publicarea sentenței se va întâmpla luni dimineața, ear' justificarea Marți dimineața.

Concert. Programul concertului ce-l va da musica militară Duminecă, 14 Iunie în „hala de bere” este următorul: Partea I.: 1. Uvertura la „Norma” de Bellini. 2. „Suflete fragede” vals de Faust. 3. „Te sărut” Gavotă de Krauss. 4. „Lilie”, polca franceză de Hajek. 5. „Șahului persian”, de Giese. 6. „Cuadril român”, de Hajek. 7. „Marș”, potpouri de Petri. Partea II.: 8. „Comediă maghiară”, uvertură de Keller Béla. 9. „Vals de lagune” de Strauss. 10. „Primăvara”, cântec pentru waldhorn de Siede. 11. „Ciardaș” de Paul Răcz. 12. „Marșul Radetzky” de Strauss. Începutul la 4 oare d. a. Întrarea liberă.

Încă ceva despre conferința dela Blaj și despre ortografia scrierii românești.

I. Am fost promis a trimite pentru „Tribuna” o dare de seamă despre rezultatul conferinței delegaționale a profesorilor dela cele 3 gimn. românești gr.-cat. cât se poate mai amplă. Însă după terminarea conferinței s'a recomandat din multe părți a nu se face publicitate până ce nu vor obține lucrările conferinței dela locurile competente aprobările de lipsă. M'am ferit a nu da ansă se mi-se facă imputări cumcă nu respectez recomandările amintite. Dară publicitatea s'a făcut, deși cu privire la rezultatele conferinței foarte superficial, prin urmare cred că voi fi dispensat dela ori ce imputări dacă voi veni a discuta în coloanele „Tribunei” despre unele obiecte ale acelei conferințe și în special despre cestiunea ortografiei.

coloane, în care se se pronunțe pe scurt, dar' motivat, în rubrica „observări” a proiectului de împărțire, atât despre meritele suplicanților cât și despre suma propusă, asemenea să arete și motivele, pentru care vre-un suplicant nu ar merita ajutorul.

„Petițiunile comunelor bisericesti se se pună într'un proiect deosebit. La propunerea sumelor de ajutoare este de a se lua în considerațiune cu privire la comunele bisericesti recerinta adevărată, care nu se poate acoperi prin parochieni și din izvoarele existente, avându-se cât mai mult în vedere economia de zidiri — cu privire la preoți prelungă dotațiunea cea mică să se considere și cultura mai înaltă morală și științifică și zelul desvoltat pe terenul educațiunii populare.

„Archiepiscopul-metropolit așterne suplicile cu proiectul formulat și subscris, precum și cu datele ce și-le-a mai procurat, când s'au pertractat suplicile, în fiecare an până la 31 Octomvrie ministerului cultelor și al instrucțiunii publice, alăturând și o copie a protocolului de pertractare însoțită de un raport.

„Din ajutor se pot împărțesh numai protopresbiteri și preoți, cari sunt în funcțiune, și numai sub un titlu. Suma ajutorului anual pentru protopresbiteri va fi cel mult 200 fl., pentru preoți cel mult 100 fl. și nu va putea fi mai mică de 50 fl. Ministerul nu este legat de propunerea așternută de Metropolitul, nici cu privire la persoane, nici cu privire la sumele propuse, ci el le poate schimba după chibșuina sa. De cumva ministrul află cu cale, poate publica numele celor ajutoarați și în foaia oficială. Fiecare ajutor încuviințat se va plăti pe baza mandatuului din partea ministerului reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin perceptoratul respectiv nemijlocit celui ajutorat prelungă cuitanță timbrată.

„Am aprobat prea grațios cu preafinalta decisiune a Maiestății Sale cr. r. apostolice regale dtdo G3d35 15 Decembru 1883.

18 Ianuar 1884.

Trefort m. p. *

Această cestiune este de ordinea primă, este basa, *conditio sine qua non*, pentru toate celelalte hotărâri ale conferinței. Dacă nu succede a ajunge la o învoire, la o uniformitate în privința ortografiei, se prevedea de atunci cumcă toate celelalte hotărâri ale conferinței și în deosebi edarea de cărți bune pentru studiile, unde lipsesc, nu vor ajunge la realizarea dorită. Această împrejurare atât de momentasă a hotărât pe conferență a lăsa discuțiunea meritorie și hotărârea definitivă a ortografiei nefind autorizați delegații resp. corp. profesionale pentru aceasta, ear de altă parte voină a lăsa ca o cestiune de atâta importanță să se discute și să se voteze în plenui fiecărei conferințe profesionale.

Însă desi nu s'a luat nici o hotărâre definitivă în astă privință, s'a discutat întrebarea ortografiei atât în cercuri private, cât și în conferență prealabilă. Aceasta o mărturisesc și dl redactor dela „Foaia școl.” din Blaj în Nr. 8. Însă mă va ierta dl redactor dacă trebuie se desocper la acest loc cumcă dsa a spus o inexactitate prin următoarea aserțiune: Unii au apărut principiul etimologic, ear' alții cel fonetic, fie-care din punctul seu de vedere”. Nime din cei 12 delegați nu știu se se fi pronunțat în mod serios pentru ortografia fonetică cum sustine dsa. Miar plăcea se numească numai pe unul cu numele.

Lucrul stă așa:

Profesorii dela gimnasiul din Năsăud și după cum imi aduc eu aminte și profesorii dela Beiuș și unii și dela Blaj au pledat pentru ortografia etimologică moderată. Nu știu cum au înțeles colegii dela Beiuș și Blaj această moderațiune eu însă și cu mine și ceilalți colegi dela Năsăud am priceput sub această numire ortografia statorită decâtă Academia română la a. 1880. Această ortografie însă nu este nici fonetică curată, nici etimologică curată, ei un compromis din ambele acestea. Basa este etimologia temperată prin concesii fonetice sau dacă cuiva îi mai place, este fonetismul temperat prin concesii etimologice ceea ce tot una este. Cu un cuvânt această ortografie nu este nici fonetică, nice etimologică în înțelesul strict, ci un sistem eclectic pe care noi l-am numit sistem etimologic moderat.

Poate că dl redactor dela „F. sc.” identifică ortografia statorită de Academiă cu cea fonetică, numai așa s'ar pute da explicare afirmării dsale din Nr. 8, însă în acest cas comite alt păcat. Nime nu l'a autorizat să facă schimbări de nume; Academia română cu atât mai puțin nu pentru-că în România unde își are reședința nu știu se existe reuniuni, dar' nici datini de a schimba numele. Academia când a statorit acest sistem de ortografie a și botezat-o i-a dat un nume după cum am arătat mai sus. Prin urmare numai ea este competentă a-i da altă numire, nu însă dl redactor dela „F. sc.”

Cu toate că la acea conferință nici n'a fost vorba de ortografia fonetică, aceasta a dat nas-cere la o interesantă luptă de condeiu între redactorii dela „F. sc.” și între redactorul dela „Folia basericească” cari apar ambele în Blaj. Eu nu mă simțesc îndreptățit să intru în lupta lor dară nici chemat. D-lor își vor isprăvi trebile cum vor afla mai bine. Deoarece însă cestiunea ce se tractează prin ambele foi menționate este chiar obiectul principal al conferinței din Blaj, este o cestiune ce atinge școlile noastre și în special instrucțiunea din gimnasiile noastre, ea dascăl cu o praxă de 12 ani mă simțesc nu numai îndreptățit, dar' chia' și îndatorat a vorbi cuvânt.

(Va urma.)

Posta redacțiunii.

Dlui George B... în Hațeg. Deoarece corespondența D-tale e plină de termeni necuviincioși la adresa corespondentului „Observatorului”, ea nu se poate publica. —

Posta ultimă.

Londra, 12 Iunie n. Regina e așteptată pe 16 a. l. c. la Windsor. Gladstone a declarat în casa de jos, că regina a primit demisionarea ministerului și că a chemat la sine pe Salisbury, care acum petrece la regina.

Museul indian împreună cu expoziția pentru invențiuni a ars; edificiul expozițiunii încă era periclitat. Lățirea focului s'a putut însă de timpuriu împedeca.

Serviciul telegrafic

al
„TRIBUNEI.”

Budapesta, 13 Iunie n. Scirile, cumcă ucigașul funcționarului de cadastru Emeric Gazdag ar fi un sodal din Prusia cu numele Paul Ehrich se declară din partea cercurilor judiciare de so. —

Cairo, 13 Iunie n. Căderea Cassalei nu s'a adevărit. —

Director: Ioan
Redactor resp.

Extrase din foaia oficială.

Edicte:

— Tribunalul din Oradea-mare anunță că Elisabeta Földesi din Nagy-Bajom s'a pus din cauză de alienațiune sub curatorat.

— Tribunalul din Deva provoacă a se insinua pretenziunile la rămasul decedatului Georgiu Holtrich din Orăștia. Termin 45 de zile.

— Tribunalul din Sighet provoacă a se insinua pretenziunile la rămasul lui Ilie Hote din Glod. Termin 45 de zile.

— Tribunalul din Becicherecul-mare anunță punerea sub curatorat a averii lui Carol Schwarz din Perjámos, internat în institutul alienaților din Budapesta.

Bibliografie.

„Buletin al societății geografice române”, publicat prin îngrijirea dlui George I. Lahovari, secretar general al Societății. Sumar: Partea I. Actele societății. — Convocare. — Proceșele-verbale ale ședințelor adunării generale din 10/22 și 11/23 Februarie 1885. — Procès-Verbaux des séances de l'assemblée générale du 1/22 et 11/23 Février 1885 sous la haute présidence de Sa Majesté le Roi. — Raportul Secretarului general. — Raportul Cassarului. — Comptul exercițiului 1884. — Budgetul pentru 1885. — Premiul general G. Manu.

Partea II. Memorii, Conferințe etc. — Conferința D-lui George I. Lahovari asupra asociațiunii internaționale africane, Congo și conferința de la Berlin. — Asupra Instituției Cadastrale, conferință de dl. Loc.-Colonel Căpităneanu. — Din literatura geografică a Transilvaniei de Silvestru Moldovan (urmăre). — Tableau de diverses vitesses par James Jackson.

Charta noului stat liber Congo.

Sciri economice.

Datoriile europene. — Citim următoarele în „Le Moniteur de la papeterie française”:

Presa oficioasă germană, pentru a face pe populațiunile prusiene să aprecieze avantajele de cari ele se bucură sub actualul regim financiar, cu toate cheltuielile militare și acelea ale administrațiunii imperului, publică o statistică a datoriilor publice ale statelor Europei, statistică în care Prusia figurează cea din urmă, în ceea ce privește raportul cifrei datoriei cu populațiunea. Datoria publică în Prusia, cuprinzându-se în ea partea ce această țară ia la datoria imperului, reprezintă în capital, 336 lei de cap de om, și în dobândă 10 lei 60 bani. Țeara cea mai încărcată este, după cum se știe sau după cum trebuie se știe, Franța, cu o datorie de 675 lei de locuitor, din cari fiecare are a plăti o dobândă de 26 lei și 90 bani.

Vin apoi Anglia, cu 510 lei în capital și 20 lei 90 b. în dobândă; Olanda, 510 lei în capital și 16 lei 10 b. în dobândă; Italia, 401 lei în capital și 19 l. în dobândă; Belgia, 364 l. și 15 l. 15 b.; Austria, 361 l. și 16 l. și 25 b.; Rusia, avându-se în vedere întinderea sa și dezvoltarea restrînsă a creditului ei este singura care rămâne mult mai îndrăgănită decât Germania și alte state civilizate, datoria sa nu prezintă încă de cât 121 l. de locuitor cu o dobândă anuală de 5 lei 80 b. de cap.

Proporțiunea impozitelor în Prusia, în comparațiune cu Franța, este ca 22 la 56, adică cu mult mai puțin ca jumătate.

Este bine înțeles că nu este vorba, în acest tablou — adăugă revista mai sus citată — decât de partea de impozit aferentă dobândilor datoriilor publice.

La această sumă se adaug contribuțiunile de orice natură, centime speciale ordinare și extraordinare, comunale și departamentale, cari ridică, în definitiv, cifra de impozit plătit în Franța la mai mult de 171 l. de locuitor.

Recolta. Decând cu ploile și ninsorile din Maiu, ploile au mai fost numai sporadice, temperatura s'a urcat. Dezvoltarea bucatelor, a plantelor și a viilor a progresat sub influența soarelui. Abia în timpul din urmă s'a început să îngrijesc pe agricultori de ferbințele cât și de cele care tem acum de această vreme. Sufăr sub influența rășii și a nutrețului care se nutrește. Recolta

rapiței e aproape terminată, seceratul mazerichii se continuă în Banat. Recolta accstora e foarte slabă; se speră însă că se va rebonifica prin calitate ceea-ce s'a pierdut în urma recelii din Maiu în cantitate.

Plăța din Sibiu, 12 Iunie. Grâu Hectolitra 74—80 chilo fl. 5.80 până fl. 6.60, grâu mestecat 68 până 82 chilo fl. 4.60, până fl. 5.40 sęcara 66 până 72 chilo fl. 3.60 până fl. 4.20, orș 58 până 64 chilo fl. 3.80 până fl. 4.60, ovės 38 până 45 chilo fl. 2.40 până fl. 3.—, cucuruzul 68 până 74 chilo fl. 4.40 până fl. 5.—, mēlaiul 74 până 82 chilo fl. 5.— până fl. 6.—, crumpene 68 până 70 chilo fl. 1.40 până fl. 1.60, semēnța de cânepă 49 până 50 chilo fl. 7.— până fl. 8.—, mazerea 76 până 80 chilo fl. 5.— până fl. 6.—, linte 78 până 82 chilo fl. 8.— până fl. 9.—, fasolea 76 până 80 chilo fl. 4.— până fl. 5.—, pāsāt de grâu 100 chilo fl. 17.— până fl. 18.—, făină Nr. 3 100 chilo fl. 14.—, Nr. 4 fl. 13.—, Nr. 5 fl. 11.—, slānina 100 chilo fl. 54.— până fl. 56.—, unsoarea de porc fl. 52.— până fl. 55.—, sēu brut fl. 33.— până fl. 36.—, sēu de lumini fl. 50.— până fl. 51.—, lumini turnate de sēu fl. 56.— până fl. 58.—, sāpunul fl. 32.— până fl. 34.—, fēn 100 chilo fl. 2.— până fl. 2.20, cânepa fl. 40.— până fl. 41.—, lemne de ars uscate m. cub. fl. 2.75 până fl. 3.—, spirțul p. 100 L. % 29 până 31 cr., carnea de vită chilo 44 cr. carnea de vițel 36 până 45 cr., carnea de porc 40 până 48 cr., carnea de berbec — până — cr., ouē 10 cu 18 până 20 cr.

Tērgul de rimători în Steinbruch. În 11 Iunie n. s'a notat: unguresci bētrāni grei 37 cr. până 39 1/2 cr., unguresci grei, tineri 40 1/2 cr. până 41.— cr., de mijloc 42.— cr. până 42 1/2 cr., ușori 42 1/2 cr. până 43.— cr. marfă țerānească, grea 40.— cr. până 40 1/2 cr., de mijloc 41.— cr. până 41 1/4 cr., ușoară 41 1/2 cr. până 42 1/2 cr., romānesci de Bakony, grei —.— cr. până —.— cr., transito de mijloc —.— cr. până —.— cr., transito ușori —.— cr. până —.— cr., transito sērbesci, grei 40 1/2 cr. până 41 1/2 cr., transito de mijloc 40 1/2 cr. până 41 1/2 cr., transito ușori 40 1/2 cr. până 41 1/2 cr., ingrașāți cu ghindă —.— cr. până —.— cr. per 40/0 cumpenīți la gară.

Bursa de Budapesta

din 12 Iunie st. n. 1885.

Renta de aur ung. 6%	—.
„ „ „ 4%	99.—
„ hārtie „ 5%	93.—
Imprumutul cāilor ferate ung.	147.25
Amortisarea datoriei cāilor ferate de ost ung. (1-a emisiune)	98.—
Amortisarea datoriei cāilor ferate de ost ung. (2-a emisiune)	123.25
Amortisarea datoriei cāilor ferate de ost ung. (3-a emisiune)	108.50
Bonuri rurale ung.	102.50
„ „ cu cl. de sortare	102.50
„ „ bānātene-timigene	102.—
„ „ cu cl. de sortare	101.50
„ „ transilvane	101.—
„ „ croato-slavone	101.—
Despāgubire pentru dija ung. de vin	97.50
Imprumut cu premiu ung.	116.75
Losuri pentru regularea Tisei și Segedin	119.—
Renta de hārtie austriacă	82.50
„ argint austriacă	83.—
„ aur austriacă	108.—
Losurile austr. din 1860	138.75
Acțiunile băncei austro-ungare	860.—
„ de credit ung.	288.70
„ „ austr.	288.—
Argintul	—.
Scrisuri fonciari a le institut. de cred. și ec. „Albina“	101.—
Galbeni impērātesci	5.85
Napoleon-d'ori	9.85
Mārci 100 imp. germane	60.90
Londra 10 Livres sterlinge	124.35

Bursa de Viena

din 12 Iunie st. n. 1885.

Rentă de aur ung. 6%	—.
„ „ „ 4%	98.95
„ hārtie „ 5%	93.05
Imprumutul cāilor ferate ung.	147.40
Amortisarea datoriei cāilor ferate de ost ung. (1-a emisiune)	98.80
Amortisarea datoriei cāilor ferate de ost ung. (2-a emisiune)	123.25
Amortisarea datoriei cāilor ferate de ost ung. (3-a emisiune)	108.60
Bonuri rurale ung.	102.75
„ „ cu cl. de sortare	102.50
„ „ bānātene-timigene	102.—
„ „ cu cl. de sortare	101.50
„ „ transilvane	101.25
„ „ croato-slavone	102.—
Despāgubire pentru dija ung. de vin	—.
Imprumut cu premiu ung.	116.70
Losuri pentru regularea Tisei și Segedin	119.—
Rentă de hārtie austriacă	82.55
„ argint austriacă	83.20
Rentă de aur austriacă	108.40
Losurile austr. din 1860	138.80
Acțiunile băncei austro-ungare	859.—
„ de credit ung.	287.75
„ „ austr.	288.—
Argintul	—.
Galbeni impērātesci	5.86
Napoleon-d'ori	9.85 1/2
Mārci 100 imp. germane	60.90
Londra 10 Livres sterlinge	124.25

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 11 Iunie st. n. 1885.

Renta amort. (5%)	Cump.	—.	vēnd.	93.—
„ Rur. conv. (6%)	„	—.	„	—.
Acț. de asig. Dacia-Rom.	„	286.—	„	—.
Banca națională a Romāniei	„	1207.—	„	—.
Impr. oraș. Bucuresci	„	30.—	„	—.
Credit mob. rom.	„	185.—	„	—.
Acț. de asig. Națională	„	—.	„	—.
Scrisuri fonciare urbane (5%)	„	—.	„	—.
Societ. const.	„	—.	„	—.
Schimb 4 luni	„	—.	„	—.
Aur	„	—.	„	—.

Banca generală de asigurare

[145] 13

„TRANSILVANIA“

în Sibiu,

fundată în anul 1868

asigurează pe lînga condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de cāmp, mobilii etc.
- pe vieța omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe casul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despāgubiri pentru daune cauate prin foc	Sume asigurate pe vieța
în a. 1869—1881 fl. 427,157.49	în a. 1869—1881 fl. 282,919.87
în a. 1882 „ 54,792.92	în a. 1882 „ 32,382.04
în a. 1883 „ 34,761.25	în a. 1883 „ 32,843.10
în a. 1884 „ 24,778.08	în a. 1884 „ 40,084.13
Suma fl. 541,549.74	Suma fl. 388,229.14

929.778 fl. 88 cr.

Conform bilanțuli pentru 1884 fondurile de rezervă și garanție se urcă la
555.114 fl. 63 cr.

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (C. I. Münnich), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Prima fabrică de casse ardeleană

a lui

A. G. Öszy

recomandă

CASSELE SALE DE BANI ȘI CĂRȚI
sigure contra focului și a spargerii

anume construite și cari se pot deschia numai de cumpărători instruiți, de diferite forme și mărimi, cu prețuri mai eftin, decât fabricatele de acest soi ale altor fabrici. Cassele se pot vedē în localul fabricii

Sibiu, strada Neustift Nr. 9.

Recunoscință publică.

La recercarea fabricantului de casse de aci A. G. Öszy, prin aceasta se adevărește, că cele două casse de documente, duple, sigure în contra focului și a spargerii (înalte de 2-15 metri, în lățime de 1-38 metri) provēdute cu nou perfecționatul lăcat american de împuns și cu două lăcate chubb, comandate dela susnumitul fabricant și fabricate de el însuși, atât cu privire la bună-tatea fabricatului, cât și cu privire la prețul moderat, au aflat cea mai deplină recunoscință.

Subscrisa cassă de păstrare poate recomanda cu toată căldura ori-și-cui fabricatele de casse din patriă ale dlui A. G. Öszy.

Sibiu, 20 Ianuarie 1885.

Direcțiunea

dela „Hermannstädter allgemeine Sparkasse“.

14 [133]

Afară de atestatul de sus, mai stau spre privire la dispoziție încă alte multe scrisori de recunoscință și laudă.

Cataloage de prețuri, ilustrate, la cerere se trimit gratuit și franco.